BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 25 november 1999

betreffende de maatregel die Duitsland voornemens is ten uitvoer te leggen om de afzet te bevorderen van landbouwproducten uit Mecklenburg-Voorpommeren

(kennisgeving geschied onder nummer C(1999) 4227)

(Slechts de tekst in de Duitse taal is authentiek)

(2000/132/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 88, lid 2,

Na de belanghebbenden overeenkomstig het genoemde artikel te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken [1],

Overwegende hetgeen volgt:

I. PROCEDURE

(1) Bij brief van 24 december 1997 heeft Duitsland de Commissie in kennis gesteld van de maatregel waarbij steun wordt verleend om de afzet van landbouwproducten te bevorderen. Aanvullende inlichtingen werden de Commissie verstrekt bij brieven van 20 mei 1998, 17 september 1998 en 17 februari 1999.

(2) Aangezien de steunmaatregel zowel op steun voor visserijproducten als op steun voor landbouwproducten betrekking had, is het dossier opgesplitst. Steunmaatregel N 22/A/98 (nu C 23/99) heeft betrekking op de steun voor landbouwproducten, terwijl steunmaatregel N 22/B/98 steun voor visserijproducten betreft. Steunmaatregel N 22/B/98 is door de Commissie goedgekeurd bij brief SG(98) D/4799 van 15 juni 1998. Deze beschikking geldt uitsluitend voor steunmaatregel N 22/A/98 (nu C 23/99).

(3) Bij brief van 3 mei 1999 heeft de Commissie Duitsland in kennis gesteld van haar besluit de procedure van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag in te leiden ten aanzien van deze maatregel.

(4) Het besluit van de Commissie tot inleiding van de procedure is bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* [2]. De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de betrokken maatregel te maken.

(5) De Duitse autoriteiten hebben hun opmerkingen bij brief van 8 september 1999 toegezonden. De Commissie heeft van de belanghebbenden geen opmerkingen ontvangen.

II. BESCHRIJVING

(6) De maatregel heeft ten doel de ontwikkeling van een marktgericht productieproces in de landbouwsector in Mecklenburg-Voorpommeren, Duitsland, te bevorderen. Vooral het midden- of kleinbedrijf ondervindt moeilijkheden om zijn productieproces aan te passen en aan marketing te doen. Daarom wil de deelstaat Mecklenburg-Voorpommeren de drempel om met marketingactiviteiten te beginnen, verlagen en de marketingplannen van de landbouwbedrijven van het gebied bevorderen.

(7) Met de maatregelen worden reclameactiviteiten gesubsidieerd, alsmede maatregelen ter verbetering van de afzetmogelijkheden in het algemeen. Meer in het bijzonder wordt steun verleend voor:

— de organisatie van de horecawedstrijd „Essen und Trinken in Mecklenburg-Vorpommern";

— de ontwikkeling van reclameontwerpen;

— de deelname aan jaarbeurzen en tentoonstellingen;

— de ontwikkeling van kwaliteitslabels en handelsmerken;

— de deelname aan seminars en workshops over verkoopbevordering;

— marktonderzoek;

— verkoopbevordering en reclame (publicaties);

— het verlenen en in stand houden van een regionaal oorsprongslabel;

— brochures en folders.

(8) De begunstigden van de maatregel zijn producentengroeperingen, ondernemingen die werkzaam zijn op het gebied van de verwerking en afzet van landbouwproducten, organisaties die campagnes ter bevordering van de afzet ondersteunen, en landbouwverenigingen. Volgens de oorspronkelijke kennisgeving moesten de begunstigden in Mecklenburg-Voorpommeren gevestigd zijn, om voor de steun in aanmerking te komen. De steun wordt verleend in de vorm van rechtstreekse betalingen. De steun bedraagt ten hoogste 50 % van de in aanmerking komende uitgaven (60 % wanneer de begunstigde een kleine of middelgrote onderneming is). Het maximumsteunbedrag bedraagt 150 000 DEM. De maatregel loopt van 1999 tot en met 2002.

(9) De steun omvat verscheidene maatregelen en kan in „zachte steun" en steun voor verkoopbevordering worden uitgesplitst. De Commissie heeft in haar besluit tot inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag verklaard dat zij ten aanzien van de eigenlijke „zachte steun" geen bezwaar tegen de maatregel heeft. Deze zachte steun betreft de organisatie van een horecawedstrijd, de deelname aan jaarbeurzen en tentoonstellingen, de deelname aan seminars en workshops over verkoopbevordering, de ontwikkeling van reclameontwerpen, de ontwikkeling van kwaliteitslabels en handelsmerken, alsmede marktonderzoek.

[1] PB C 213 van 24.7.1999, blz. 19.
[2] Zie voetnoot 1.

(10) De steun voor verkoopbevordering moet in overeenstemming zijn met de mededeling van de Commissie betreffende de betrokkenheid van de lidstaten bij acties ter bevordering van de verkoop van landbouw- en visserijproducten [1] en als het om reclame gaat, met de kadervoorschriften voor nationale steunmaatregelen voor reclame voor landbouwproducten en bepaalde producten die niet onder bijlage II van het EG-Verdrag vallen, met uitzondering van visserijproducten [2].

(11) Een van de hoofdvoorwaarden waaraan steun voor afzetbevordering moet voldoen, is naleving van artikel 28 van het Verdrag. Overeenkomstig punt 2.3.1 van de bijlage bij de bovengenoemde mededeling van de Commissie van 1986 kan er sprake zijn van een inbreuk op artikel 28, indien „... bij dergelijke campagnes teveel nadruk wordt gelegd op de binnenlandse oorsprong van de producten ... Het producerende land mag via een woord of een symbool worden aangegeven, op voorwaarde dat er een redelijk evenwicht bestaat tussen enerzijds de verwijzing naar de kwaliteiten en variëteiten van het product en anderzijds de binnenlandse oorsprong ervan. Verwijzingen naar de binnenlandse oorsprong moeten ondergeschikt zijn aan de belangrijkste boodschap die via de campagne aan de consument wordt overgebracht, en mag niet als het belangrijkste verkoopargument worden aangewend.”.

(12) In vroegere besluiten [3] is de Commissie tot de conclusie gekomen dat de maatregel in overeenstemming was met artikel 28 van het Verdrag. De Commissie heeft het materiaal dat de Duitse autoriteiten bij wijze van voorbeeld hebben verstrekt, echter opnieuw bestudeerd. Dit materiaal omvat een afbeelding van landbouwproducten, enige tekstregels en twee etiketten „Mecklenburg-Vorpommern”. De teksten bestaan uit de zinnetjes „Hier schmeckt's” en „Bei uns kommt alles frisch auf den Tisch” en zeggen verder nog dat een goede grond en een gematigd klimaat de beste voorwaarden vormen voor een rijke oogst aan fruit, groenten en aardappelen. Het materiaal lijkt derhalve nauwelijks meer te bevatten dan de boodschap dat de producten uit Mecklenburg-Voorpommeren komen. Bijgevolg twijfelt de Commissie eraan of er een redelijk evenwicht bestaat tussen verwijzing naar de kwaliteiten en variëteiten van het product enerzijds en de binnenlandse oorsprong ervan anderzijds.

(13) Bovendien voorziet de maatregel alleen in steun voor ondernemingen die in Mecklenburg-Voorpommeren gevestigd zijn. Op grond van artikel 43 van het Verdrag zijn beperkingen van de vrijheid van vestiging voor onderdanen van een lidstaat op het grondgebied van een andere lidstaat verboden. Dit verbod heeft eveneens betrekking op beperkingen betreffende de oprichting van agentschappen, filialen of dochterondernemingen door de onderdanen van een lidstaat, die op het grondgebied van een andere lidstaat zijn gevestigd.

Zoals het Hof bij meerdere gelegenheden [4] heeft geoordeeld, geldt dit verbod niet enkel voor bijzondere bepalingen inzake het verrichten van beroepswerkzaamheden, maar ook voor verschillende algemene bevoegdheden die nuttig zijn voor het verrichten van die werkzaamheden. Daarom betwijfelde de Commissie of de maatregel in overeenstemming was met de artikelen 43 en 48 van het Verdrag.

III. **OPMERKINGEN VAN DUITSLAND**

(14) De Duitse autoriteiten verklaren in de brief van 8 september 1999 dat het met de kennisgeving meegezonden promotiemateriaal niet gesubsidieerd wordt in het kader van de maatregel. Nieuwe reclameontwerpen zullen worden ontwikkeld om dit onderdeel van de maatregel ten uitvoer te leggen. Bij deze reclameactiviteiten zullen de voorschriften van de mededeling van 1986 in acht genomen worden. Over de toepassing van de maatregel zal jaarlijks een rapport aan de Commissie worden toegezonden.

(15) Voorts hebben de Duitse autoriteiten meegedeeld dat de voorwaarde dat de onderneming, om voor toekenning van de betrokken steun in aanmerking te komen, gevestigd moet zijn in Mecklenburg-Voorpommeren, geschrapt is.

(16) Ten slotte hebben de Duitse autoriteiten meegedeeld dat de voor de maatregel in zijn geheel (N 22/A/98 en N 22/B/98) uitgetrokken middelen zijn verhoogd tot 750 000 DEM per jaar. Van deze middelen is 230 000 DEM/jaar voor visserijproducten bestemd, hetgeen verhoudingsgewijze overeenstemt met de door de Commissie bij brief SG(98) D/4799 goedgekeurde steun in het kader van maatregel N 22/B/98.

IV. **BEOORDELING VAN DE MAATREGEL**

(17) Op grond van artikel 87, lid 1, van het Verdrag zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm dan ook met staatsmiddelen bekostigde steunmaatregelen, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voorzover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

(18) In het kader van de maatregel wordt met staatsmiddelen aan een beperkte groep van begunstigden die werkzaam zijn op het gebied van de afzet en verwerking van in de Gemeenschap verhandelde producten, steun verleend om de afzet van landbouwproducten te bevorderen. Bij de maatregel gaat het derhalve duidelijk om staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Verdrag. De Duitse autoriteiten hebben dit niet betwist.

[1] PB C 272 van 28.10.1986.
[2] PB C 302 van 12.11.1987.
[3] Zie steunmaatregel NN 27/97, de richtlijn inzake verkoopbevordering, en steunmaatregel N 22/B/98, bevordering van de afzet van visserijproducten van Mecklenburg-Voorpommeren.
[4] Zie zaak nr. 305/87 (Commissie/Griekenland), Jurisprudentie 1989, blz. 1461.

Artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag

(19) Op grond van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag kan de Commissie steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt beschouwen, voorzover de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad.

„Zachte steun"

(20) Zoals in de beschrijving van de maatregel aangegeven is, had de Commissie geen bezwaar tegen de als „zachte steun" aangemerkte maatregelen als zodanig. De Commissie heeft dit onderdeel van de maatregel echter niet kunnen goedkeuren, omdat zij bezwaar had tegen de voorwaarde dat de onderneming in Mecklenburg-Voorpommeren gevestigd moest zijn om voor toekenning van de steun in aanmerking te komen. Aangezien Duitsland niet langer aan deze voorwaarde vasthoudt, maakt de Commissie ook geen bezwaar meer tegen deze steun, aangezien deze onder de in artikel 87, lid 3, onder c), bepaalde uitzonderingen valt.

Steun voor reclame en verkoopbevordering

(21) De toekenning en instandhouding van een regionaal oorsprongslabel moet als verkoopbevorderende maatregel worden aangemerkt die getoetst moet worden aan de mededeling van 1986.

(22) Ook de overige reclame- en verkoopbevorderende maatregelen, alsmede de brochures en folders moeten aan de bovenbedoelde mededeling en kadervoorschriften worden getoetst.

(23) Zowel in de mededeling van 1986 als in de kadervoorschriften wordt erop gewezen dat steun voor verkoopbevordering niet als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kan worden beschouwd, wanneer het reclamemateriaal in strijd is met artikel 28 van het Verdrag. Op grond van de kadervoorschriften is ook steun voor reclame voor bepaalde ondernemingen verboden. Voorts moet de reclame op minstens één van de volgende doelgebieden gericht zijn:

— landbouwproducten waaraan een overschot bestaat,

— nieuwe producten of vervangingsproducten waaraan geen overschot bestaat,

— ontwikkeling van bepaalde gebieden,

— ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf,

— producten van hoge kwaliteit en gezonde voedingsmiddelen.

Ten slotte mag volgens deze kadervoorschriften het bedrag van de steun niet hoger zijn dan 50 % van de subsidiabele kosten.

(24) De Commissie heeft de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag ingeleid, omdat zij het toegezonden reclamemateriaal onverenigbaar met artikel 28 van het Verdrag achtte. In de brief van 8 september 1999 hebben de Duitse autoriteiten echter verklaard dat in het kader van de maatregel geen steun zou worden verleend voor het met de kennisgeving meegezonden reclamemateriaal. In plaats daarvan zullen voor dit onderdeel van de maatregel nieuwe reclameontwerpen worden uitgewerkt. Daarbij zullen de voor reclame en promotie geldende voorschriften van de mededeling van 1986 in acht genomen worden. Een verslag over de tenuitvoerlegging van de maatregel zal jaarlijks aan de Commissie worden gezonden. Daarom is de Commissie nu van oordeel dat de maatregel in overeenstemming is met artikel 28 van het Verdrag.

(25) De Duitse autoriteiten hebben de verzekering gegeven dat geen steun voor reclame voor bepaalde ondernemingen zal worden verleend.

(26) Volgens deze kadervoorschriften moet de gesubsidieerde reclame op minstens één van de volgende doelgebieden gericht zijn:

— landbouwproducten waaraan een overschot bestaat,

— nieuwe producten of vervangingsproducten waaraan geen overschot bestaat,

— ontwikkeling van bepaalde gebieden,

— ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf,

— producten van hoge kwaliteit en gezonde voedingsmiddelen.

De maatregel heeft ten doel de landbouw in Mecklenburg-Voorpommeren te ontwikkelen. De meeste begunstigden zijn kleine of middelgrote ondernemingen. Door de maatregel moet de afzet van landbouwproducten, waaronder een groot aantal met een overschot, worden bevorderd. De Commissie is derhalve van oordeel dat aan deze voorwaarde is voldaan.

(27) In de kadervoorschriften is bepaald dat de begunstigden van de steun voor reclame zelf ten minste 50 % van de kosten moeten dragen. Op grond van punt 4.3 van de kadervoorschriften kan dit maximumpercentage rechtstreekse steun echter worden verhoogd, met name wanneer het gaat om producten van het midden- en kleinbedrijf.

(28) Volgens het ontwerp bedraagt de steun ten hoogste 50 %, behalve voor steun aan het midden- en kleinbedrijf (MKB). Aan het MKB kan steun tot 60 % van de subsidiabele kosten worden verleend.

(29) De algemene steunintensiteit beantwoordt aan de bovengenoemde kadervoorschriften. De Commissie heeft in soortgelijke gevallen bij aan het MKB verleende steun voor reclamecampagnes een percentage van 60 % en zelfs van 75 % toegestaan (maatregelen N 703/95, N 624/95 en NN 27/97). De Commissie is derhalve van mening dat aan deze voorwaarde is voldaan.

Verenigbaarheid met de artikelen 43 en 48

(30) Zoals hierboven vermeld is, heeft de Commissie de procedure van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag ingeleid, omdat zij van oordeel was dat de aan de steunmaatregel verbonden voorwaarde dat de ondernemingen in Mecklenburg-Voorpommeren gevestigd moesten zijn, in strijd was met de artikelen 43 en 48 van het Verdrag.

(31) De Duitse autoriteiten hebben in de brief van 8 september 1999 meegedeeld dat de voorwaarde dat de ondernemingen in Mecklenburg-Voorpommeren gevestigd moeten zijn om voor steun in het kader van de maatregel in aanmerking te komen, geschrapt is. Bijgevolg acht de Commissie de maatregel in overeenstemming met de artikelen 43 en 48 van het Verdrag.

Verhoging van de uitgetrokken middelen

(32) Ten slotte hebben de Duitse autoriteiten in de brief van 8 september 1999 meegedeeld dat de voor de maatregel uitgetrokken middelen verhoogd zullen worden van 230 000 tot 750 000 DEM per jaar.

(33) De verhoging van de middelen verandert niets aan de beoordeling van de Commissie, aangezien de steunintensiteit gelijk blijft.

V. **CONCLUSIE**

(34) Na de wijzigingen die de Duitse autoriteiten in de maatregel hebben aangebracht, acht de Commissie de maatregel in overeenstemming met de criteria die zij naar vaste gewoonte voor „zachte steun" hanteert, respectievelijk met de mededeling van 1986.

(35) De Commissie is derhalve van mening dat het meegedeelde ontwerp een maatregel betreft die de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid vergemakkelijkt, zonder dat de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt, daardoor zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), wordt geschaad,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De oorspronkelijk bij brief van 24 december 1997 aangemelde maatregel die Duitsland voornemens is ten uitvoer te leggen om de afzet van producten van de landbouw, de levensmiddelenindustrie, bosbouw en visserij te bevorderen (Richtlinien für die Gewährung von Zuwendungen des Landes zur Förderung des Absatzes und zur Verbesserung der Marktposition land-, ernährungs-, forst-, und fischwirtschaftliche Erzeugnisse), is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag.

De tenuitvoerlegging van deze maatregel is bijgevolg geoorloofd.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de Bondsrepubliek Duitsland.

Gedaan te Brussel, 25 november 1999.

Voor de Commissie

Franz FISCHLER

Lid van de Commissie